

ГЛЕДНИ ТОЧКИ ВЪРХУ ПОНЯТИЙНИЯ АПАРАТ В СПОРТНИЯ КОМЕНТАР

Андрей Романов¹, Камен Бинбелов²

¹ Национална спортна академия „Васил Левски“, студент

² Национална спортна академия „Васил Левски“,
катедра „Психология, педагогика и социология“

ORCID

Andrey Romanov – <https://orcid.org/0009-0009-6346-3479>

Kamen Binbelov – <https://orcid.org/0000-0002-0101-7635>

РЕЗЮМЕ

Коментарът е неизменна част от всяко спортно събитие. Той е не просто определящ за увеличаване или намаляване на интереса и по-богатото осведомяване на аудиторията, но е и показател за нивото на медиите, които носят отговорността да отразяват съответните спортни състезания. Качеството му се определя от редица фактори, като в основата са понятията „безпристрастност“, „обективност“ и „плюрализъм“, както и тяхното прилагане в действителност. Целта на настоящото изследване е да се проучи мнението на аудиторията относно спазването на тези принципи от страна на български и чуждестранни спортни коментатори. Предмет на изследване са някои основни професионални характеристики на спортния коментар. Обект на изследване са три основни характеристики: безпристрастност, обективност и плюрализъм. Изследвани са шестима български и английски спортни коментатори. Направени са и две анкетни проучвания с 87 души, зрители на футболни мачове. Методи на изследване: литературен обзор, контент анализ на публикации в Sportal.bg в периода март–юни 2023 г., сравнителен анализ и анкетно проучване. За целта на разработката бе създадена и скала, оценяваща спазването на споменатия понятиен апарат от анализиранияте коментатори. Резултатите показват, че родната спортна журналистика има не просто традиции, но и прояви на принципите на безпристрастност, обективност и плюрализъм и в днешно време. При сравнителен анализ между чуждестранните и родните спортни анализатори се установи, че първите се възприемат като по-подготвени да извършват тази дейност. В заключение може да се обобщи, че реципиентите, даващи обратната връзка – зрителите, като цяло не дават положителна оценка на родните коментатори относно спазване на изследваните принципите.

Ключови думи: спортен коментар, аудитория, меди, безпристрастност, обективност, плюрализъм

VIEWPOINTS ON THE CONCEPTUAL APPARATUS IN SPORTS COMMENTARY

Andrey Romanov¹, Kamen Binbelov²

¹ National Sports Academy “Vassil Levski”, student

² National Sports Academy “Vassil Levski”,
Department of Psychology, Pedagogy and Sociology

ABSTRACT

Commentary is an integral part of any sporting event. It is not only a determinant of increasing or decreasing interest and richer audience coverage, but it is also an indicator of the level of the media that has the responsibility to cover the respective sports competitions. Its quality is determined by several factors, with the concepts of 'Impartiality', 'Objectivity', and 'Pluralism' at its core, and their application in reality. The present study aims to investigate the audience's opinion on the observance of these principles by Bulgarian and foreign sports commentators. The subject of the study is some basic professional characteristics of sports commentary. The object of research has three main characteristics: impartiality, objectivity, and pluralism. Six Bulgarian and English sports commentators were surveyed. Two surveys were also conducted with 87 spectators at football matches. Research methods: literature review, content analysis of publications in Sportal. bg in the period March-June 2023, comparative analysis and survey. For the development, a scale was also created, assessing the compliance of the mentioned conceptual apparatus by the analyzed commentators. The results show that native sports journalism has not only traditions but also manifestations of the principles of impartiality, objectivity, and pluralism nowadays. A comparative analysis between foreign and domestic sports analysts found that the former are perceived as more prepared to carry out this activity. In conclusion, it can be summarized that the recipients giving the feedback, the viewers, generally do not give a positive assessment of the native commentators regarding the observance of the examined principles.

Keywords: *sports commentator, audience, media, impartiality, objectivity, pluralism*

ВЪВЕДЕНИЕ

Една от основните функции на журналистите е да са медиаторите за всяко обществено значимо събитие. Конкретно при отразяване на дейности в сферата на спорта те трябва да притежават следните характеристики: 1. Да разбират различните състезания и надпревари в детайли; 2. Да познават главните действащи лица; 3. Да са запознати със съответните нормативни уредби и правилници; 4. Да притежават богата обща и специална култура; 5. Да имат съответното образование; 6. Предимство е, ако са практикували съответния спорт, който отразяват (Бинбелов, 2021).

На база тези качества и умения, както и на опита, наблюденията, способността да предвиждат ситуации, *да говорят увлекателно, обективно и с упоаване на статистика* да предоставят продукт, който да създава реноме и на медията, в която са, и на самите тях, но най-вече да информира и образова аудиторията. За постигане на това е задължително да са запознати с трите ключови аспекта на правилното коментиране на спортни събития:

- **Безпристрастност** – „умението да не се изразява пристрастие“, да се запази неутралитет (Радева, 2012).
- **Обективност** – „съответствие с действителността“ (Буров, Пехливанова, 2009).
- **Плурализъм** – „равноправно допускане и съществуване на различни мнения, възгледи и форми на собственост“ (Радева, 2012).

Богатството на спортния коментар е в неговата пъстрота, която изключва „едностранчива трактовка“ (Ефремов, 1999), при което всеки „журналистически продукт отговаря на всички професионални стандарти, акцентира се върху обективността, плурализма, спазват се принципите на журналистическата етика и се търси приложение на разнообразните новинарски стойности“ (Попова, 2012).

Обществото се обръща към медиите за осведомяване с точна и вярна информация. Ролята на коментаторите е да оправдават това доверие. Затова и разглежданата тема относно прилагането на тези журналистически стандарти е винаги актуална.

ЦЕЛ

Целта на настоящото изследване е да се проучи мнението на аудиторията относно спазването на принципите на безпристрастност, обективност и плурализъм при спортните коментатори и да се установят евентуални зависимости между натиска в медиите и прякото влияние на аудиторията върху оформянето на телевизионния продукт. За реализиране на целта на изследването са осъществени следните задачи:

- 1) Да се проучи мнението на аудиторията за спазването на принципите за безпристрастност, обективност и плурализъм при спортните коментатори.
- 2) Да се изследва доколко достоверно и професионално са структурирани материалите в онлайн медиите.
- 3) Да се направи сравнителен анализ при коментиране на футболен двубой от български и английски журналисти.

МЕТОДИКА

Предмет на изследване са някои професионални характеристики на спортния коментар. Обект на изследване три основни характеристики: безпристрастност, обективност и плурализъм. **Изследвани** са 6 професионални спортни коментатори.

Методи на изследване: литературен обзор, контент анализ на публикации в Sportal.bg в периода март–юни 2023 г., системен и сравнителен анализ.

Реализирани са и две анкетни проучвания през периода март–април 2023 г. с 87 респонденти, които покриват основните социални характеристики на аудиторията.

За целта на разработката бе създадена и скала, оценяваща спазването на споменатия понятиен апарат от анализиранияте коментатори. За прилагането ѝ бяха сформирани четири раздела – за безпристрастност, обективност, плурализъм и такъв със специално обособени 7 критерия. Примери за първите три са: липса на превес при обсъждането на теми относно двата тима, представяне на достоверна информация и поделен акцент между отборите. Към „Специално обособените“ спадат „Честота на споменаване на единия състав“ и „По-дълги коментари за единия отбор и пренебрегване на другия“. Всеки един от тях се точкува в зависимост от това дали е спазен (0,5 или 1 т.), или е нарушен (0 т.). Само за последния (четвърти) раздел критерии 0 пункта означават положителен маркер – щом няма маркирани точки, значи коментаторите са останали безпристрастни. Те са по-особени и затова са отделени със знак „**“. Общият възможен брой точки за положително представяне за чуждестранен коментатор е 9 точки и *0 точки*. За български то изглежда по следния начин – 9,5/10 точки и *0 точки*.

РЕЗУЛТАТИ

При проучването и анализа на литературните източници се установи, че всеки цитиран коментатор и спортен журналист има позиция по темата, и от начина на представяне на фактите се вижда, че спазва конкретните принципи (Таблица 1).

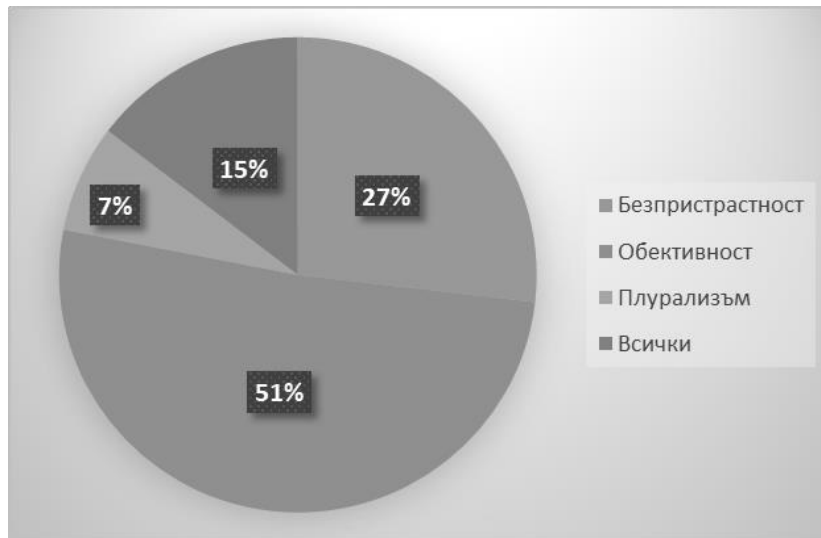
При контент анализа на публикации в Sportal.bg в периода март–юни 2023 г. се констатира, че няма нарушаване на методиката на работа. Не се забелязва лично мнение, моментите от състезанията се предават като преразказ или цитиране, борави се със статистика, подбират се силни изразни средства, има упоаване на проверени източници. Няма тенденциозно или избирателно публикуване на новините, дори и в тях да се изразява нещо негативно към български спортисти.

Таблица 1. Точкуване на изяви на български и английски коментатори в анализирани двубои по критерии за безпристрастност, обективност и плурализъм

Коментатор(и)	Критерии				Общо точки	
	За безпристрастност	За обективност	За плурализъм	*Специално обособени*		
Никола Ибришимов	0	1	3	0	4	0
Иън Дарк и Стив Макманамън	2	4	2	0	8	0
Алекси Сокачев и Васил Делов	1,5	4	1	2	6,5	2
Георги Славчев	3	4	2	0	9	0

Важността на темата и оскъдните разработки по нея наложиха да се изготвят нови способности за достигането до същината ѝ. За тази цел са създадени и приложени следните анализи: 1) На влиянието на националната принадлежност; 2) На мачове по БНТ; 3) На коментари по Diema Sport 2; 4) Сравнителен анализ на двубой, коментиран от английски коментатори, и на мач – от български; 5) Сравнителна оценка в скалиран вид; 6) Анализ на новинарски емисии на bTV; 7) Анализ от гледна точка на журналистическата етика. Най-ключов бе петият вид анализ, чиито данни се виждат в Таблица 1.

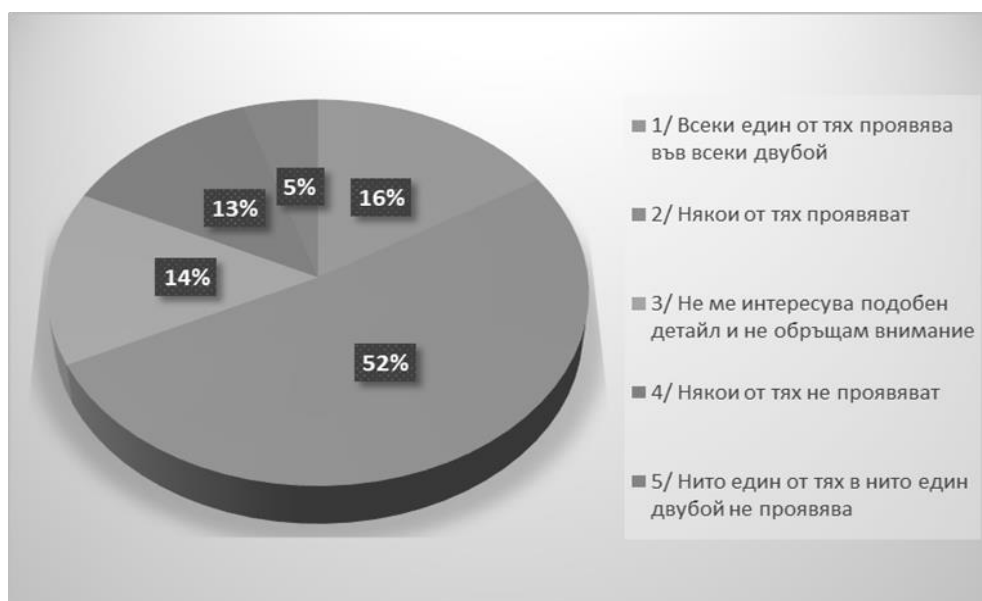
На база проведеното изследване по представената по-горе методика бе установено, че коментарите на Никола Ибришимов не покриват минималното точково измерение при изцяло международен мач, което е от 4,5 до 6 и съответно *0*. При него възниква парадоксът, че по скалата има най-малко точки, а същевременно печели наградата за спортна журналистика за 2022 г. Причината за това е, че по време на анализа по критерии бяха използвани само фрагменти, а не коментар на цял двубой. Иън Дарк и Стив Макманамън са само на 1 точка от пълния резултат – границата е от 6 до 9 и респективно *0*, а те имат 8 и *0*. Алекси Сокачев и Васил Делов са само на 0,5 точки от съвършения възможен за тях резултат – до 7. Отличаващото е, че само те имат *2 точки* по специално обособените критерии, което в случая определя представянето им като негативно, в известна степен. Георги Славчев събира 9 точки от 10 възможни и *0 точки* по специално обособените. По този начин той има с 1 пункт повече от английския тандем в BT Sport 2, което може да бъде солиден довод в сравнението между журналистите от България и тези извън нашите географски ширини.

Фигура 1. Относителни дялове на нарушаване на журналистическите стандарти

При проведеното анкетно проучване се открояват данните, посочени във Фигура 1. Според повече от половината от анкетирания българските коментатори са обективни (51%). Близко една четвърт (27%) посочват, че родните специалисти са и безпристрастни. Впечатление прави ниският процент, едва 7, по темата с плурализма. Обяснение се намира в това, че известна част от респондентите не разбират напълно смисъла на понятието.

Тъй като се наблюдава положително определяне на обективността при коментаторите (51%), бе важно да се тестира и защо в по-малка степен се наблюдават другите два основни признака: безпристрастност и плурализъм.

Фигура 2. Разпределение при прояви на пристрастие при отразяване на футболни двубои

Когато се анализира разпределението на проявите на пристрастие на коментатори при отразяване на футболни двубои се наблюдава отново устойчиво мнозинство (Фигура 2). Според 52% някои от журналистите го показват. Впечатлява и фактът, че едва 13% от анкетиранияте смятат, че никой не проявява пристрастие. Близо до този резултат (14%) са и тези, които не обръщат внимание на този ключов компонент. Едва 5% са категорични, че нито един журналист, в нито един двубой, не проявява пристрастност.

Когато се обобщава отсъствието на плурализъм при коментаторите и тяхната обосновка (Фигура 3), категорично на преден план излизат индивидуалните характеристики на дадения журналист. Според огромното мнозинство от респондентите (71%) това зависи от конкретния коментатор. Интерес представлява със своята категоричност и отговорът: „В нито един случай, защото не биха признали подобни неща“, даден от 6%.

Фигура 3. Относителни дялове на журналистическа обосновка при липса на плурализъм

ДИСКУСИЯ

Дискусията се поражда най-вече от това, че има парадокс – анализите върху литературните източници, публикациите в Sportal.bg и оценките по критерии и върху конкретни двубои са в противоречие с отговорите в анкетното проучване. В първите три обективно се установява, че родната спортна журналистика има не просто традиции, но и прояви на принципите на безпристрастност, обективност и плурализъм и в днешно време. Пример за качествено изпълнени задължения е и признание в журналистическите среди за Никола Ибришимов, който тази година спечели най-престижната награда у нас за отразяване на спорт – на името на изтъкнатите в миналото коментатори Людмил Неделчев –

Люпи и Николай Колев – Мичмана (sportal.bg, февруари 07, 2023). Като контраст на горепосоченото са отговорите на анкетиранияте. При тях ясно се вижда, че всички тези морално-професионални фактори на журналистическата дейност в немалка степен отсъстват или се спазват в по-малко ниво от хората, чиято главна задача е това.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На база проведеното изследване се направиха следните изводи. На първо място аудиторията в голямата си част не приема родните спортни коментатори като безпристрастни и спазващи плуралистичния подход (Фигури 2 и 3). За малко повече от половината от анкетиранияте те са обективни (Фигури 1). От друга страна, по скалата с критерии за всеки от трите принципа (Таблица 1) родните коментатори не изостават в така предпологаната степен. При направен сравнителен анализ между чуждестранните и родните спортни анализатори се установи, че първите се възприемат като по-подготвени да извършват тази дейност.

На база представените разминавания произтича и възможността за продължение на изследването в бъдеще. Тук основна задача би било да се установи кое поражда това разминаване и как да се постигне положително изравняване: спазване на принципите за безпристрастност, обективност и плурализъм и разпознаването от самите журналисти и оценяването на това от аудиторията.

ЛИТЕРАТУРА

Бинбелов, К. (2021). *Функции на журналистиката*. Лекционен курс. // Binbelov, K. (2021). *Funkcii na jurnalistikata*. Lektsionen kurs.

Буров, С., Пехливанова, П. (2009). *Малък тълковен речник на българския език*. СЛОВО, Велико Търново, ISBN: 978-954-439-921-4, с. 170. // Burov, S., Pehlivanova, P. (2009). *Maluk talkoven rechnik na bulgarskia ezik*. SLOVO, Veliko Tarnovo, ISBN: 978-954-439-921-4, p. 170.

Ефремов, Е. (1999). *Спортна журналистика*. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, ISBN: 954-07-1343-9, с. 123. // Efremov, E. (1999). *Sportna zhurnalistika*, Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ohridski“, Sofia, ISBN: 954-07-1343-9, p. 123.

Попова, М. (2012). *Журналистическа теория*. Фабер, Велико Търново, ISBN: 978-954-400-710-2, с. 48. // Popova, M. (2012). *Zhurnalisticheska teoriya*, Faber, Veliko Tarnovo, ISBN: 978-954-400-710-2, p. 48.

Радева, В. (2012). *Български тълковен речни*. Изток-Запад, София, ISBN: 978-619-152-2140-1, с. 46, 478. // Radeva, V. (2012). *Bulgarski talkoven rechnik*, Iztok-Zapad, Sofia, ISBN: 978-619-152-2140-1, pp. 46, 478.

sportal.bg (февруари 07, 2023). *Престижна награда за Никола Ибришимов*.

Посетен април 10, 2023, от <https://sportal.bg/news-2023020711533639216> // sportal.bg (February 07, 2023). *Prestizhna nagrada za Nikola Ibrishimov*. Retrieved April 10, 2023, from <https://sportal.bg/news-2023020711533639216>.

Автор за кореспонденция:

Камен Бинбелов

Национална спортна академия „Васил Левски“,
катедра „Психология, педагогика и социология“,

e-mail: binbeloff@abv.bg